

УДК 81`25

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-1-18>**Ірина ГАВРИЛОВА,***orcid.org/0000-0003-2322-8051**старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна) havrylovairyna@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ІДИОМ

У статті описуються і визначаються поняття «фразеологізм» та «ідіома», наводяться відомі класифікації фразеологічних одиниць. Мовлення будь-якої мови складається з висловлювань або фраз, які характеризуються відносною самостійністю та єдністю структури, лексичним наповненням. В даній роботі розглядаються особливості перекладу фразеологізмів та ідіом, пропонуються способи усунення можливих проблем перекладу шляхом застосування різних прийомів: описовий переклад, калькування, лексичний переклад, антонімічний переклад; та перекладацьких трансформацій, таких як заміна (форми слова, членів речення, частини мови), перестановка, вилучення, додавання. Розглядаються, зокрема, проблеми перекладу фразеологічних єдностей, фразеологічних сполучень, фразеологічних зрощень і аналізуються способи подолання цих проблем. Виокремлено також дослівний (передача структури фразеологізму засобами мови перекладу) тип перекладу. В статті зазначається, що експресивна функція фразеологізмів завдячує такому художньому засобу як метафора. Саме вона формує конотативне значення ідіоми і метафоризація розглядається як універсальний засіб поповнення фразеологічної системи мови.

В статті описані причини виникнення проблем перекладу фразеологізмів з німецької мови українською, серед яких: культурна особливість мови, невідповідність у перекладі фразеологізмів, схожість фразеологізму із звичайним словосполученням, асоціативна схожість фразеологізмів, стилістична багатозначність фразеологізмів.

Дослідження проводилось із застосуванням порівняльного, аналітичного і статистичного методів, встановлюється наявність еквівалентів у цільовій мові та пропонуються деякі шляхи полегшення перекладацької роботи з фразеологізмами. Дослідження поданої теми є дуже актуальним і, безперечно, потребує подальшого вивчення. У перспективі необхідно приділити увагу особливостям перекладу авторських ідіом, культурологічних ідіом та локальних ідіом.

Ключові слова: фразеологізм, ідіома, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення, фразеологічні зрощення

Iryna HAVRYLOVA,*orcid.org/0000-0003-2322-8051**Senior Lecturer at the Business Foreign Language and Translation Department
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
(Kharkiv, Ukraine) havrylovairyna@gmail.com*

SPECIFICS OF TRANSLATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS AND IDIOMS

The article describes and gives definitions of such concepts: "phraseology" and "idiom", as well as provides known classifications of phraseological units. Speech of any language consists of utterances or phrases that are characterized by relative independence and unity of structure, lexical content. This article describes the features of translation of phraseology and idioms and proposes ways to eliminate possible translation problems by using different techniques: descriptive translation, lexical translation, antonym translation. It also describes known translational transformations, such as replacement, permutation, removal, addition. This article considers the problems of translation of phraseological units, phraseological combinations, phraseological merging and analyzes the ways of overcoming of these problems. It is also distinguished the literal translation. The article notes that the expressive function of phraseology is due to the metaphor. It forms the connotative meaning of the idiom and metaphorization is an universal way of replenishing of the phraseological system. The article describes the causes of translation problems of phraseology from German into Ukrainian, they are: cultural peculiarity of language, inconsistency in translation of phraseology, similarity of phraseology with ordinary phrase, associative similarity of phraseology, stylistic ambiguity of phraseology. The study uses comparative, analytical and statistical methods, analyzes the presence of equivalents in the target language and offers some ways to facilitate the translation work. Phraseology is very interesting and important to study. In the future it is necessary to pay attention to the peculiarities of the translation of author's idioms, culturological idioms and local idioms.

Key words: phraseologism, idiom, phraseological units, phraseological combinations, phraseological merging

Постановка проблеми.

Найважливіші проблеми фразеології – вміння відрізнити фразеологізми серед поєднань слів, утворених в мові, і визначитися з перекладом. Фразеологізм – фразеологічна одиниця, ідіома, стійке поєднання слів, яке характеризується постійним лексичним складом, граматичною будовою і зрозумілим значенням для носіїв даної мови (в більшості випадків – переносним значенням), що не виводиться з значення окремих складових фразеологічних компонентів.

Мовознавці активно досліджують різні аспекти фразеології, але до сьогодні немає єдиної думки з питання про обсяг фразеології, немає єдиної класифікації фразеологізмів як в німецькій, так і в українській мовах.

Аналіз досліджень.

В різний час дослідженням німецької фразеології займалися Кунін О.В., Ярцева В.Н., Шанський М.М., Виноградов В.В. та багато інших видатних мовознавців.

Мета статті полягає в тому, щоб дослідити вивчення фразеологізмів та ідіом сучасної німецької мови, обґрунтувати специфіку їх класифікації, а також особливості та методи їх перекладу.

Виклад основного матеріалу.

Сукупність різних за характером значення і структури фразеологізмів утворює фразеологічний склад мови. Фразеологічні звороти різноманітні за своїм походженням. Зокрема, багато з них перейшло в літературну мову з мовного середовища представників професій, Так вирази *halbe Arbeit*(неповноцінна робота), *jdm auf den Nägeln brennen*(робота кипить) – прийшли з мови столярів; *die Flotentone beibringen*(задавати тон/вправляти мізки), – з мови музикантів.

Існують різноманітні трактування, які застосовують відомі лінгвісти для пояснення такого терміна як фразеологізм/ідіома. Ми виділили декілька визначень, які повнозначно, доречно та водночас по-різному описують ці одиниці мови.

За Куніним О.В. фразеологізм – це стійке поєднання слів, тобто окреме утворення з повністю або частково переосмисленими компонентами (Кунін, 1996).

За визначенням лінгвістичного енциклопедичного словника під редакцією Ярцевої В.Н., фразеологізм (фразеологічна одиниця) – загальна назва семантично пов'язаних словосполучень і речень, які на відміну від схожих до них за формою синтаксичних структур, неможливо побудувати звичайним вибором чи комбінацією слів (Рецкер, 2010).

Німецькі дослідники (Burger H., Henschel H., Gondek A. і Szczek J., Duhme M.) дотримуються

терміна «Einwortidiom» (однослівна, або ж односкладова ідіома) – словосполучення, значення якого неможливо почерпнути зі значення його компонента (Панкратова, 2001).

Ідіома – це поєднання мовних одиниць, значення якого не збігається зі значенням складових його елементів. Ця невідповідність може бути наслідком зміни значення елементів в складі цілого сполучення (Винарева, 2008).

На нашу думку, найбільш чітке, доречно та повнозначне визначення належить Куніну О.В., оскільки саме воно окреслює ідіому як сполучення слів, яке є переосмисленим.

Шанський М.М. та Виноградов В.В. пропонують дуже схожі класифікації фразеологізмів з точки зору їх семантичної неподільності:

1.Фразеологічні зрощення – фразеологізми з повністю переосмисленим складом і невмотивованим значенням. У фразеологічних зрощеннях компоненти не мають самостійних значень, тому загальне тлумачення фразеологізму не впливає зі значень окремих компонентів.

• *Durch dick und dünn gehen* – *крізь вогонь і воду*;

• *Da liegt der Hase im Pfeffer* – *ось де собака зарита*.

2.Фразеологічні єдності – фразеологізми з умотивованим значенням. Це семантично неподільний і цілісний фразеологічний зворот, значення якого вмотивоване значеннями складових компонентів. Загальне значення фразеологічної єдності впливає в результаті поєднання значень компонентів в єдине переносне значення:

• *Den Stier bei den Hörnern packen* – *брати бика за роги*;

• *Wie Gott in Frankreich leben* – *як сир у маслі кататися*.

3.Фразеологічні сполучення – це фразеологічні звороти, в яких є слова як з окремим значенням, так і з фразеологічно-вмотивованим.

Das gelbe Fieber – *тропічна хвороба*;

Die silberne Hochzeit – *срібне весілля(річниця 25 років)*.

4.Фразеологічні вирази – це стійкі в своєму складі і вживанні фразеологічні звороти, які складаються цілком із слів з самостійним значенням. Фразеологічні вирази відтворюються як готові одиниці з постійним значенням і складом:

Wie die Saat, so die Ernte – *що посієш, те й пожнеш*;

Mit Ach und Krach – *з гріхом навпіл* (Шанський, 1985), (Виноградов, 1962).

Щукіна І.А. і Різель Е. розглянули німецьку фразеологію з точки зору функціональності.

Таким чином, вони виділили такі типи фразеологізмів:

1. Фразеологізми, що виконують номінативну функцію в мові. Номінативні фразеологічні одиниці вчені розділили на сполучення термінологічного: *zerstreute Wellen* (спуistoшений колодязь) та нетермінологічного характеру: *wilde Rose* (дика троянда), *saure Sahne* (сметана).

2. Фразеологізми з номінативно-експресивною функцією: *an jdm einen Narren gefressen haben* (втратити розум через когось), *bei jdm in der Kreide stehen* (бути перед кимось у боргу) (Щукина, 1953).

Очевидно, що система образів, закріплених у фразеологічному складі мови, служить свого роду «нішею» для акумуляції світобачення і пов'язана з матеріальною, соціальною або духовною культурою відповідного мовного середовища. Якщо одиниці мови володіють культурно-національною специфікою, то безумовно існують методи її відображення.

Певні труднощі при перекладі викликає схожість фразеологізму на вільне словосполучення, наприклад: *dicke Ohren haben* (досл. мати товсті вуха) – погано щось сприймати (Бинович, 1995)

Дмитрієва Л.Ф., Кунцевич С.Е., Мартінкевіч Е.А., Смирнова Н.Ф. відзначають, що дуже часто при повній схожості форми української та німецької ідіоми їх значення можуть не збігатися (Дмитрієва та ін., 2008)

Farbe bekommen (одужувати, закохатися) – українською мовою цей вираз можна помилково перекласти як «червоніти з сорому».

Певні складнощі при перекладі стилістична недиференційованість та багатозначність фразеологізмів: *jdm im Stich lassen* – 1) залишити в біді (людину); 2) не надати послугу; 3) бути в аварійному стані (про прилад) (Бинович, 1995)

Таким чином, стилістична недиференційованість і багатозначність фразеологізмів, а також їх схожість з вільним словосполученням та асоціативна схожість представляють основні труднощі при перекладі українською мовою (Дмитрієва та ін., 2008).

Особливе місце в створенні загального фразеологічного значення має метафора, яка є формою прояву прихованого значення. В основі метафори лежить порівняння. Як відзначав Гак В.Г., порівнювати людина може невідоме з відомим, і в цьому проявляється ставлення до об'єктивної реальності. Метафоризація охоплює також слова, що позначають найбільш відомі поняття і предмети з найближчого оточення людини, вірогідно тому вона є універсальним засобом поповнення

фразеологічної системи і грає велику роль в утворенні фразеологізмів, коли мова йде про переосмислення певного поняття на основі тих або інших асоціацій (Телия, 1998)

Метафора і метонімія виступають не тільки як стилістичні прийоми, а як важливі механізми сприйняття і пізнання, які також служать рушійною силою у створенні фразеологічних одиниць:

Ein lustiger Vogel – веселун, пустун (переосмислення тварини);

Hans Huckebein – бідолога, сіромаха (Гаврись, 1981).

Фразеологічна картина світу є невід'ємною частиною мовної системи, та важливою для вивчення семантичних процесів, пов'язаних з розвитком системи значень слів. Все більш затребуваними стають порівняльні дослідження в сфері фразеології, які зокрема стосуються перекладу художнього твору з німецької українською.

Існує три загальні вимоги до еквівалентного перекладу фразеологізмів: а) відсутність вилучень б) відсутність додавань в) відсутність заміни. Однак враховуючи факт, що перекладачі відмовилися від буквального перекладу, ці вимоги здаються нам неповністю доречними. Сучасна теорія перекладацьких трансформацій в якості не лише припустимих, а й в деяких випадках навіть необхідних перетворень звертає увагу саме на контекстуальні заміни, перmutації, додавання-вилучення. Вищеперераховані трансформації видозмінюють не лише форму, а й семантичний характер мовної одиниці (Ольшанский, 2005)

Основні перекладацькі прийоми також включають: конкретизацію, генералізацію, синтаксичне уподібнення, лексичні заміни, антонімічний переклад (Рецкер, 2010).

Виокремлюють такі загальноприйняті способи перекладу фразеологічних одиниць:

1. Фразеологічний переклад.

Застосовується при перекладі фразеологізму рівноцінним ідіоматичним еквівалентом. Зазвичай еквівалент має той самий зміст, стилістичну спрямованість та емоційну експресивність.

2. Фразеологічний еквівалент – це фразеологізм мови перекладу, за всіма показниками рівноцінний до вихідної лексичної одиниці. Як правило, незалежно від контексту він повинен володіти тим же денотативним і конотативним значенням.

es ist nicht alles Gold, was glenzt – не все золото, що блищить;

auf alle Knöpfe drücken – тиснути на всі кнопки (Бинович, 1995).

3. Відносний фразеологічний еквівалент – аналог перекладу, що поступається абсолютному еквіваленту лише у відмінностях від вихідної форми еквіваленту: зміни синонімічних компонентів, синтаксичної будови, морфологічною складовою і т.п.

da lachen ja die Hühner(досл. лише курки сміються) – куркам на сміх;

an einem seidenen Faden hangen(досл. висіти на шовковій нитці) – висіти на волосинці (Бинович, 1995).

4. Нефразеологічний переклад.

За допомогою даного прийому можна передати сенс фразеологізму нефразеологічними засобами мови перекладу. До нього вдаються зазвичай лише в тому випадку, якщо неможливо використати жоден з загальновідомих фразеологічних еквівалентів. Такий переклад складно вважати повноцінним, враховуючи навіть можливості компенсації контексту, так як завжди має місце певна втрата експресивності, образності. Відповідно перекладачі вдаються до такого прийому тільки в разі крайньої необхідності. Нефразеологічний переклад має такі підвиди:

Лексичний переклад.

Цей спосіб перекладу застосовується лише у випадку, якщо фразеологічна одиниця мови оригіналу в цільовій мові має перекладатися одним словом(поняттям).

in Armut geraten – збідніти (Бинович, 1995).

Калькування.

Обирають тоді, коли інші способи не здатні передати експресивно-емоційне, семантичне або стилістичне значення фразеологічної одиниці.

eine schone Geste – красивий жест.

Описовий переклад.

Цей спосіб спрямований не лише виключно на переклад ідіоми, а ще й на тлумачення фразеологічної одиниці, яка не має еквіваленту в мові перекладу.

Daumen drehen(досл. вертити великим пальцем) – байдкувати, нічого не робити (Бинович, 1995).

В даній статті проведено аналіз методів перекладу різних типів фразеологізмів, узятих із твору Ремарк Е.М. «Три товариші», що який полягає у визначенні методу перекладання фразеологізму і ступеня адекватності перекладу у поданому контексті.

Фразеологічні єдності: *jdm. eins auswischen* – залишити в дурнях, підколоти, посадити в калюжу.

Ідіома перекладається лексичним способом, тобто за допомогою дієслова, вживаного в переносному значенні.

«Es wäre mir auch ganz egal», sagte ich. Мені було байдуже, – сказав я.

У даному випадку можна застосувати описовий переклад, який цілком органічно передає зміст ідіоми в контексті.

Hals über Kopf – стрімголов, *jdm. einfallen* – спадати на думку.

Im Frühjahr 1924 bin ich einmal Hals über Kopf aus Rio de Janeiro abgereist, nur weil mir einfiel, daß hier der Flieder blühen nur weil mir einfiel, daß hier der Flieder blühen müsse.

Навесні 1924 року я стрімголов поспішив сюди з Ріо-де-Жанейро бо мені спало на думку, що тут розцвітає бузок (Гаврись, 1981, Duden, 1992).

Обидва фразеологізми, що зустрічаються в наведеному прикладі перекладаються фразеологічним способом завдяки наявності в українській мові ідіоматичних відповідників, які доречно вписуються в контекст.

Die Sache ist erledigt – питання вичерпане(вирішено), «своє вже відіграв».

Damit wäre die Sache für mich erledigt gewesen.

На цьому питанні було повністю вирішено.

Переклад цієї ідіоми було доречно здійснити описовим методом задля збереження стилю мовлення; описовий еквівалент рівноцінно передає значення ідіоми. Переклад можемо вважати адекватним.

sich in der Gewalt haben – взяти себе в руки; зібратися з духом.

Gottfried hatte sich rasch wieder in der Gewalt. (Duden, 1992).

Готфрід швидко взяв себе в руки.

Подану вище ідіому було перекладено фразеологічним еквівалентом шляхом вибору найбільш доречного аналогу в українській мові.

jdm. nicht aus den Augen lassen – не зводити з когось очей;

verrückt werden – втрачати голову через когось.

Der war völlig verrückt geworden und ließ sie nicht aus den Augen.

Той ніби втратив голову і не зводив з неї очей (Duden, 1992).

Поданий уривок містить 2 фразеологізми, які перекладені фразеологічними еквівалентами. Лексична структура обох фразеологічних одиниць збережена, стилістика при перекладі також залишається без змін.

Geld wie Heu haben – кури не клюють, валява грошей, до лиха.

Auf einmal rauchte er. Sogar Corona-Coronas – er mußte Geld wie Heu haben.

Раптом він запалив. І, до того ж, «Корону» – певно, що в нього грошей кури не клюють (Duden, 1992).

У цьому уривку ми застосовуємо фразеологічний переклад, при цьому бачимо, що при перекладі зовсім змінилась ідіоматична образність. *Sino (Heu)* українською було заміщено власним образом «кури».

bis in die Knochen – до самих кісток, довіку, до кінця світу.

«So was lebt natürlich», sagte ich. «Lebt und ist gesund bis in die Knochen. Zum Kotzen!» «Так і живуть собі, звісно», – сказав я. – «Живуть і здорові до кінця світу. Як же нестерпно!» (Duden, 1992).

У поданому уривку застосовується фразеологічний переклад, який найбільш точно передає специфіку розмовного стилю, як в оригіналі.

Фразеологічні сполучення.

sich bemerkbar machen – давати про себе знати, подати про себе звістку, об'явитися, нагадувати про своє існування.

Ich saß nur so dabei und konnte mich wenig bemerkbar machen; höchstens einmal eine Schüssel reichen oder Zigaretten anbieten.

Я ж сидів мовчки і лише зрідка нагадував про своє існування, передаючи тарілку чи пропонуючи цигарку (Duden, 1992) Поданий уривок демонструє, що описовий переклад фразеологізму «sich bemerkbar machen» має характер невдоволення головного героя, і дуже добре підходить до перекладу.

im Gottes willen – заради Бога, «благаю».

Holen Sie Eis, um Gottes willen, schicken Sie zur nächsten Kneipe, und telefonieren Sie sofort dem Arzt!

Заради Бога, дістаньте лід, відішліть у найближчий кабак та негайно подзвоніть лікарю! (Duden, 1992)

Як ми бачимо з прикладу вище, описовий еквівалент є дуже влучним та чітко передає зміст вихідного фразеологізму.

Radau machen – здійсмати галас, зачиняти гвалт, сваритися.

Der Schmied wollte Radau machen; er hatte gesehen, daß hier Bierflaschen erstritten werden konnten.

Коваль, побачивши, що можна виграти пляшки пива, хотів-було зачинити галас. (Duden, 1992)

При перекладі цього уривку ми вдаємося до фразеологічного способу, тим самим зберігаємо стиль мовлення та вихідний фразеологізм.

Фразеологічні вирази.

aufs Geratewohl – навмання, на відчай, аби-як, сьак-так.

Es blieb mir nichts übrig, ich mußte aufs Geratewohl vom Leder ziehen.

Мені не залишалося нічого іншого, як пустити все навмання. (Duden, 1992)

У поданому уривку продемонстровано застосування лексичного однослівного перекладу: приїменниково-іменникова конструкція перекладається за допомогою прислівника.

in tausend Scherben – вщент, на тисячі уламків.

So was Ungeschicktes. Fällt mir einfach aus der Hand und ist auch gleich in tausend Scherben.

Який же я незграбний. Ось випало з рук, і все – на тисячі уламків. (Duden, 1992)

Незважаючи на те, що фразеологічну одиницю було перекладено послівно, ми можемо зробити висновки, що все ж нам вдалося і зберегти фразеологізм, і дуже чітко передати експресивний відтінок обурення.

wie eine flügelahme Krähe auf ein Rudel hungriger Katzen – як підбита ворона для зграї голодних котів.

Er brauchte nur auf der Straße zu erscheinen – sofort versuchte jemand, ihn abzuhängen. Auf andere Wagen wirkte er wie eine flügelahme Krähe auf ein Rudel hungriger Katzen. Warte nur ihm wurde z'wungen, er wurde auf der Straße abgehängt. Für andere Autos wirkte er wie eine flügellose Krähe auf eine Gruppe hungriger Katzen. Er mußte nur auf der Straße erscheinen – sofort versuchte jemand, ihn abzuhängen. Auf andere Wagen wirkte er wie eine flügellose Krähe auf eine Gruppe hungriger Katzen. Warte nur ihm wurde z'wungen, er wurde auf der Straße abgehängt. (Duden, 1992)

Аналізуючи фразеологізм, можемо зробити висновки, що послівний переклад у поданому контексті є найбільш доречним. Перекладаючи послівно, ми максимально близько дублюємо оригінальний зміст у мові перекладу та зберігаємо фразеологізм з образами та структурою вихідного варіанту.

Es ist zum Kotzen! – огидно, нестерпно, паскудно.

«So was lebt natürlich», sagte ich. «Lebt und ist gesund bis in die Knochen. Zum Kotzen!» «Так і живуть собі, звісно», – сказав я. – «Живуть і здорові до кінця світу. Як же нестерпно!» (Duden, 1992) У цьому перекладі застосовано лексичний відповідник. Багатослівна конструкція у перекладі українською перетворюється на прислівник, який дуже лаконічно та водночас чітко передає семантику вихідного фразеологізму.

wie vor den Kopf geschlagen sein – як сніг на голову, наче(немов) обухом по голові.

Ich war wie vor den Kopf geschlagen. Mit allem hatte ich gerechnet, nur damit nicht.

Мене наче гепнули обухом по голові. Все, я передбачив все, окрім цього. (Duden, 1992) Фразеологізм з поданого уривку перекладається фразеологічним еквівалентом.

es faustdick hinter den Ohren haben – своє думає, мати свою приховану думку.

Doch, die triumphiert, diese falsche Säuglingsschwester, dieses stille Wasser; die es faustdick hinter den Ohren hat! Und nebenan dazu noch diese Kokotte, diese Erna Bönig!

Тим не менш вона тріумфує, ця нібито піклувальниця. Ця тихоня, що постійно думає своє! І ще поряд оця кокотка, Ерна Беніг. (Duden, 1992)

Вищеподаний уривок демонструє, що фразеологізм було перекладено описово, для збереження стилю мовлення та збереження вихідного зна-

чення (з негативним відтінком) ідіоматичної одиниці.

Висновки. Переклад фразеологічних одиниць здійснено в основному шляхом логічного підбору еквівалентного фразеологізму в українській мові. Приклади підтверджують, що також враховуючи стилістичну структуру та експресивність образів і знаючи повну форму фразеологічної одиниці в мові перекладу можна по одному її компоненту зрозуміти, який саме фразеологізм мався на увазі в оригіналі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баран Я. Фразеологія: знакові величини: навч. пос.(для студ. фак. іноземн. мов). Вінниця: Нова Книга, 2008. 256 с.
2. Баран Я., Зимомря М. Теоретичні основи фразеології: Навчальний посібник. Івано-Франківськ: НБ ПНУС, 1999.
3. Бинович Л. Э. Немецко-русский фразеологический словарь. Аквариум, 1995. 766 с.
4. Винарева Л.А. English idioms: Учебное пособие. Москва: Славянский дом книги, 2008.
5. Виноградов, В. В. Об основных типах ФЕ в русском языке. Сб. Академик А. А. Шахматов. М., 1962. 570 с.
6. Гончар, Н. Г. Этнолингвистическое исследование фразеологизмов в немецком и русском языках. Казань: Изд-во Казанского университета, 2006. 364 с.
7. Дмитриева Л.Ф., Кунцевич С.Е., Мартинкевич Е.А., Смирнова Н.Ф. Английский язык: Курс перевода. Ростов-на-Дону: Март, 2008 г.
8. Ремарк Е.М. Три товарища. KARO, 2017.
9. Ковшова М.Л. Вопросы филологии. М: Макс-пресс, 2009.
10. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. 2-е изд., перераб. М.: Высшая школа, Дубна: Феникс, 1996. 381 с.
11. Німецько-український фразеологічний словник: У 2-х т.(уклад. В.І. Гаврись, О.П. Пророченко). К.: Рад. школа, 1981.
12. Ольшанский И. Г., Гусева А. Е. Лексикология. Современный немецкий язык. М.: Академия, 2005. 416 с.
13. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М., 2010. 240 с.
14. Телия В.Н. Метафора в языке и тексте. М.: Наука, 1988. 176 с.
15. Чернышева И. И. Фразеология современного немецкого языка. М. Высшая школа, 1970. 200 с.
16. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка. М: Высшая школа, 1985. 115 с.
17. Щукина И. А. Стилистическая дифференциация словосочетаний и их использование в современной художественной литературе: Автореф. дис. канд. филол. наук. М. 1953;
18. Панкратова С. М. О грамматической фразеологии. Теоретические проблемы функциональной грамматики. Мат-лы Всероссийской научн. конф. СПб., 2001.
19. Burger H. Phraseologie, Ein internationales Handbuch der zeitgenossischen Forschung. Berlin : Walter de Gruyter, 2007.2. Halbband. 1183 S.
20. Duden. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik. Hrsg. und bearb. von G. Drosdowski und W. Scholze-Stubenrecht. Bd. 11. Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 1992. 864 S.
21. Erich Maria Remarque. Drei Kameraden. Roman. Bonn, VG-Bild-Kunst_ 1997.

REFERENCES

1. Baran YA. Frazeologiya: znakovi velichini: navch. pos.(dlya stud. fak. inozemn. mov). [Phraseology: symbolic quantities]. Vinnitsya: Nova Kniga, 2008. 256 s. [in Russian]
2. Baran YA., Zimomrya M. Teoretichni osnovi frazeologii [Theoretical foundations of phraseology]. Navchal'nij posibnik. Ivano-Frankivsk: NB PNUS, 1999. [in Ukrainian]
3. Binovich L E. Nemecko-russkij frazeologicheskij slovar'[German-Russian phraseological dictionary]. M.: Akvarium, 1995. 766 s. [in Russian]
4. Vinareva L.A. English idioms: Uchebnoe posobie/Vinareva L.A. Moskva: Slavyanskij dom knigi, 2008.[in Russian]
5. Vinogradov, V. V. Ob osnovnyh tipah FE v russkom yazyke. [On the main types of phraseological units in Russian.] Sb. Akademik A. A. SHahmatov. M.1962. 570 s. [in Russian]
6. Honchar, N. G. Etnolingvisticheskoe issledovanie frazeologizmov v nemeckom i russkom yazykah [Ethnolinguistic study of phraseological units in German and Russian].Kazan': Izd-vo Kazanskogo universiteta, 2006. 364 s. [in Russian]
7. Dmitrieva L.F., Kuncovich S.E., Martinkevich E.A., Smirnova N.F. Anglijskij yazyk: Kurs perevoda. [English: Translation Course]. Rostov-na-Donu: Mart, 2008. [in Russian]
8. Remark E.M.Tri tovarisha. [Three comrades] KARO, 2017. [in German]
9. Kovshova M.L. Voprosy filologii. [Philology issues] M: Maks-press, 2009. [in Russian]

10. Kunin A.V. Kurs frazeologii sovremennogo anglijskogoazyka. [Modern English phraseology course] Ucheb. dlya in-tov i fak. inostr. yaz. 2-e izd., pererab. M.: Vysshaya shkola, Dubna: Feniks, 1996. 381 s. [in Russian]
11. Nimec'ko-ukraïns'kij frazeologichnij slovník. [German-Ukrainian phraseological dictionary] U 2-h t. (uklad. V.I. Gavris', O.P. Prorochenko). K.: Rad. shkola, 1981. [in Ukrainian]
12. Ol'shanskij I. G., Guseva A. E. Leksikologiya. Sovremennyy nemeckij yazyk. [Modern German.] M.: Akademiya, 2005. 416 c. [in Russian]
13. Recker YA. I. Teoriya perevoda i perevodcheskaya praktika. [Translation theory and translation practice.] M., 2010. 240 s. [in Russian]
14. Teliya V.N. Metafora v yazyke i tekste. [Metaphor in language and text] M.: Nauka, 1988. 176 s. [in Russian]
15. Chernysheva I. I. Frazeologiya sovremennogo nemeckogoazyka. [Phraseology of the modern German language] M. Vysshaya shkola, 1970. 200 s. [in Russian]
16. Shanskij N.M. Frazeologiya sovremennogo russkogo yazika [Phraseology of the modern Russian language]. M.: Vysshaya shkola, 1985. 115 s. [in Russian]
17. Shchukina I. A. Stilisticheskaya differenciaciya slovosochetanj i ih is-pol'zovanie v sovremennoj hhdzhystvennoj literature. [Stylistic differentiation of phrases and their use in modern khdzhy literature] Avtoref. dis. kand. filol. nauk. M. 1953 [in Russian]
18. Pankratova S. M. O grammaticheskoy frazeologii. Teoreticheskie problemy funkcional'noj grammatiki. [On grammatical phraseology. Theoretical problems of functional grammar] Mat-ly Vserossijskoj nauchn. konf. SPb., 2001. [in Russian]
19. Burger H. Phraseologie, Ein internationales Handbuch der zeitgenossischen Forschung. Berlin : [An international handbook of contemporary research] Berlin : Walter de Gruyter, 2007.2. Halbband. 1183 S. [in German]
20. Duden – Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik. [Idioms and proverbial idioms. Dictionary of German idioms] Hrsg. und bearb. von G. Drosdowski und W. Scholze-Stubenrecht. Bd. 11. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1992. 864 S. [in German]
22. Erich Maria Remarque. Drei Kameraden. [Three Comrades] Roman. Bonn, VG-Bild-Kunst, 1997. [in German]